

Motie

2024_MO_00010 Tegenvoorstel: Motie van de gemeenteraad van Gent aan de Europese, Federale en Vlaamse overheid over de groene investeringen bij ArcelorMittal België

Beslissing: Afgevoerd in openbare vergadering van 25 november 2024

Zijn aanwezig bij de beslissing van dit punt:

Christophe Peeters, voorzitter

Mathias De Clercq, burgemeester; Filip Watteeuw, schepen; Sofie Bracke, schepen; Tine Heyse, schepen; Astrid De Bruycker, schepen; Sami Souguir, schepen; Bram Van Braeckevelt, schepen; Isabelle Heyndrickx, schepen; Hafsa El-Bazioui, schepen; Evita Willaert, schepen; Rudy Coddens, schepen; Karin Temmerman; Gabi De Boever; Zeneb Bensafia, ondervoorzitter; Anne Schiettekatte; Stephanie D'Hose; Veli Yüksel; Sven Taeldeman; Jef Van Pee; Mehmet Sadik Karanfil; Gert Robert; Carl De Decker; Karlijn Deene; Mieke Bouve; Cengiz Cetinkaya; Anneleen Van Bossuyt; Tom De Meester; Bert Misplon; Fourat Ben Chikha; Anita De Winter; Joris Vandenbroucke; Manuel Mugica Gonzalez; Patricia De Beule; Mattias De Vuyst; Stijn De Roo; Sonja Welvaert; Christiaan Van Bignoot; Caroline Persyn; Ronny Rysermans; Nicolas Vanden Eynden; Alana Herman; Els Roegiers; Emilie Peeters; Helga Stevens; Jeroen Van Lysebettens; Martine Verhoeve; Anton Vandaele; Nikolaas Schuiten
Mieke Hullebroeck, algemeen directeur; Liesbet Vertriest, adjunct-algemeendirecteur

Bevoegd: Mathias De Clercq

Betrokken: Tine Heyse, Sofie Bracke, Bram Van Braeckevelt

Juridisch kader

De volgende bepalingen zijn van toepassing inzake de bevoegdheid:

- Het Decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017.

De beslissing wordt genomen op grond van:

- Het Decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017;
- Huishoudelijk reglement van de gemeenteraad en raad voor maatschappelijk welzijn, goedgekeurd in vergadering van 21 en 22 juni 2021.

Motivering

De staalindustrie vormt het hart van geïndustrialiseerde samenlevingen en speelt een essentiële rol in de energietransitie. Staal wordt gebruikt in de bouw, het transport en de industrie en is cruciaal voor de productie van windturbines en duurzame infrastructuur. In Europa biedt de staalindustrie direct werk aan meer dan 300.000 mensen en ondersteunt ze meer dan 2 miljoen indirecte banen, wat het strategische belang voor de economie en de toekomst van onze energie weerspiegelt. In Gent heeft ArcelorMittal bijna 5.000 mensen rechtstreeks in dienst, en duizenden andere jobs zijn onrechtstreeks verbonden met de staalindustrie. De bouw van het eerste staalbedrijf van Vlaanderen – SIDMAR, nu bekend als ArcelorMittal Gent – in 1962,

speelde een belangrijke rol in de economische ontwikkeling van de regio. Het staalbedrijf vormt het hart van de industrie in onze haven.

De huidige staalproductie is gebaseerd op de reactie van ijzererts met steenkool in een hoogoven. Voor de productie van groen staal moeten hoogovens worden vervangen door een Direct Reduced Iron-installatie (DRI – direct gereduceerd ijzer of sponsijzer) en elektrische ovens. Een DRI-installatie werkt op waterstof, terwijl een elektrische oven draait op elektriciteit. Waterstof op basis van hernieuwbare energiebronnen stoot geen CO₂ uit. En als ook de elektrische oven op groene stroom werkt, kan staal koolstofvrij geproduceerd worden: groen staal. Met een DRI kan ook gas gebruikt worden. Dat brengt op zich al een aanzienlijke reductie van emissies mee, ten opzichte van het hoogovenproces met steenkool. Zodra waterstof makkelijk toegankelijk en goedkoper is, kan het perfect bijgemengd worden, wat resulteert in een steeds kleinere uitstoot. Daar ligt de toekomst van de staalindustrie, en deze boot mag Europa niet missen.

In 2021 kondigde ArcelorMittal aan te investeren in DRI-installaties en elektrische ovens in Duitsland (Bremen en Eisenhüttenstadt), Spanje (Gijón), Frankrijk (Duinkerke) en België (Gent). Europa was destijds de geprivilegieerde locatie van ArcelorMittal voor investeringen in groen staal. In september 2021 kwam de heer Mittal persoonlijk naar Gent om een intentieverklaring te ondertekenen met de Federale en Vlaamse regering voor een investering in een DRI-installatie van 2,5 miljoen ton en twee elektrische ovens.

De energiecrisis heeft deze plannen echter grondig ontwricht. Tot dan waren de Europese staalbedrijven de meest performante ter wereld en de Gentse site was de beste van de klas. De prijs van steenkool wordt wereldwijd bepaald. Het verschil in competitiviteit wordt dus gemaakt door productiviteit en efficiëntie. En daarin is het Gentse staalbedrijf bijzonder sterk. De opkomst van groen staal herschikt nu de kaarten. De prijs van aardgas, waterstof en elektriciteit worden niet internationaal bepaald, maar per continent of zelfs per land. Wat dan essentieel wordt, is de laagste energieprijzen najagen. Geconfronteerd met stijgende energiekosten, worden al de investeringen in Europa vandaag in twijfel getrokken of stilgelegd. “Door de dure elektriciteit en aardgas is groenere staalproductie gewoon niet rendabel in Europa (...) De druk op onze Europese tak is heel groot, de investeringen worden allemaal ter discussie gesteld” bevestigt de CEO van ArcelorMittal Europe Geert Van Poelvoorde.

De hoge energieprijzen vormen vandaag de belangrijkste bedreiging voor de Europese en Belgische werkgelegenheid. De onderliggende oorzaak van die hoge prijzen is het liberale karakter van de energiemarkt. Hoewel er nooit een reëel tekort was, is er volop gespeculeerd op de energieprijzen. De speculatie werd de hoogte in gejaagd door verstoringen van de bevoorrading en door geopolitieke instabiliteit. Het goedkopere Russische gas is vervangen door het duurdere schaliegas uit de Verenigde Staten. Dat geeft Europa een groot concurrentieel nadeel ten opzichte van de Verenigde Staten, maar ook Azië.

De onzekerheid over de toekomstige beschikbaarheid van betaalbare hernieuwbare energie in Europa speelt hierbij eveneens een belangrijke rol. De belofte om van de Noordzee Europa's energiecentrale te maken met grootschalige investeringen in offshore windparken is, zoals het financiële dagblad De Tijd samenvat, “voorlopig slechts een luchtkasteel”. De investeringen in de Europese Noordzee blijven achter en er is geen garantie dat de bestaande plannen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Inflatie, bevoorradingsproblemen en stijgende rentevoeten maken investeringen veel duurder en schrikken particuliere investeerders af. De winstvooruitzichten zijn niet zeker of substantieel genoeg om de privésector te overtuigen om de nodige investeringen te doen.

Een ander strategisch element is "groene waterstof" – dat wil zeggen waterstof geproduceerd met hernieuwbare elektriciteit. In haar waterstofstrategie uit 2020 stelde de Europese

Commissie een ambitieus doel: de installatie van 6 GW elektrolyzers en de productie van 1 miljoen ton hernieuwbare waterstof tegen 2024. Deze zomer publiceerde echter de CREG een rapport waaruit blijkt dat de geïnstalleerde capaciteit eind 2023 slechts 3 procent van die ambitie bedraagt. Zelfs als we rekening houden met de projecten die tegen eind 2025 voltooid moeten zijn, wordt nog geen derde van de doelstellingen van de Commissie bereikt. Daarnaast concludeerde de Europese Rekenkamer deze zomer in een rapport dat de doelstellingen van de Europese Commissie voor 2030 eveneens buiten bereik blijven.

Op de ondernemingsraad van 14 november kreeg ABVV-Metaal te horen dat de geplande miljardeninvestering in de vergroening van ArcelorMittal Gent niet doorgaat zoals gepland. De Europese roadmap van het staalbedrijf voor verduurzaming wordt fors herzien. Op korte termijn komt er in Europa geen enkele DRI-installatie. Ook de projecten rond de opslag en het hergebruik van CO₂ (CCS en CCU) worden voorlopig stopgezet. Er wordt enkel nog gesproken over de mogelijke installatie van drie elektrische ovens in Europa, waarbij Gent één van de potentiële locaties is. Een definitieve beslissing hierover wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2025. Bij het bedrijf klinkt het dat er officieel “nog geen enkele beslissing is gevallen”, maar de vakbond ABVV maakt zich meer dan terecht grote zorgen over de plannen die momenteel op tafel liggen. Groene staaltechnologie is cruciaal voor onze regio, zowel voor de toekomst van onze maakindustrie, de strijd tegen de klimaatopwarming en de vermindering van de CO₂-uitstoot als voor de duurzame tewerkstelling in onze havenregio.

ArcelorMittal onderzoekt ondertussen de mogelijkheid om te investeren in nieuwe DRI-installaties buiten Europa, in regio's waar energie goedkoper is. Het sponsijzer dat op deze locaties wordt geproduceerd zou vervolgens naar Europa getransporteerd worden, waar enkel elektrische ovens zouden worden gebouwd om het sponsijzer te smelten en te verwerken. Dit zou betekenen dat het hart van de staalproductie, namelijk het reductieproces van ijzererts, hier zou weggaan. ArcelorMittal heeft onlangs een ultramoderne DRI-installatie in Texas gekocht. De locatie in Texas, met zijn eigen diepwaterhaven, is in staat om sponsijzer van hoge kwaliteit te produceren dat speciaal is ontwikkeld om de problemen in verband met transport en behandeling te overwinnen. De CEO van ArcelorMittal Europe Geert Van Poelvoorde heeft al aangekondigd dat de groep, met de steun van de Amerikaanse Inflation Reduction Act, een tweede installatie van dit type bouwt in Texas om het daar geproduceerde materiaal wereldwijd te exporteren. Meer recent verklaarde de CEO van ArcelorMittal Europe dat de groep onverminderd blijft investeren in Brazilië, India en Canada, en haar gewicht buiten Europa begint te verschuiven.

Daar komt nu nog bij dat de Europese staalindustrie momenteel de zwaarste crisis doormaakt sinds de economische en financiële crisis van 2009. “Als de sector met minder dan 30 procent krimpt in Europa, dan komen we goed weg. Maar ik vrees dat het meer wordt,” zegt Geert Van Poelvoorde. De sector wordt geconfronteerd met een historische productiedaling en sterke internationale concurrentie. In 2023 bereikte de ruwstaalproductie in de EU het laagste niveau ooit. De interne vraag neemt af, waardoor duizenden jobs in gevaar zijn. Tegelijkertijd ziet China, de grootste staalproducent ter wereld, zijn binnenlandse vraag vertragen door de afnemende behoefte aan infrastructuur en de crisis in de vastgoedsector. Hierdoor exporteert het land een steeds groter deel van zijn staalproductie.

Met Van Hool, Audi en de aankondigingen van talrijke herstructureringen in België en onze regio, mogen we de ernst van de situatie niet onderschatten. De industrie verkeert overal in Europa in crisis. De toekomst van onze staalindustrie is eveneens bedreigd en hangt af van de investeringen die vandaag al dan niet worden gedaan.

De gemeenteraad van Gent roept daarom de Federale en Vlaamse regering op om:

- in overleg te treden met de directie van ArcelorMittal België en duidelijkheid te verkrijgen over de geplande investeringen in de productie van groen staal in Gent;
- meer uitleg te geven over de intentieverklaring van 22 mei 2024, die werd afgesloten tussen ArcelorMittal en de Federale overheid. Premier Alexander De Croo en Federaal Minister van Energie Tinne Van der Straeten hebben toen de levering van elektriciteit op lange termijn aan ArcelorMittal Gent beloofd. De CEO van ArcelorMittal Europe, Geert Van Poelvoorde, zegt dat de regering hen heeft beloofd “een stroomprijs aan te bieden die hen concurrentieel maakt tegenover de rest van de wereld.” Minister Van der Straeten benadrukte: “ArcelorMittal krijgt alleen goedkope stroom als het daadwerkelijk investeert in vergroening.” Gaat het hierbij specifiek om de investeringen in de DRI-installatie en elektrische ovens, of alleen de elektrische ovens?;
- publieke investeringen te doen in hernieuwbare energie en waterstof, aangezien energie een cruciale factor is in de beslissing om al dan niet te investeren. Een dichtbevolkt land als België met een wisselvallig klimaat zal natuurlijk nooit volledig zelf over de nodige hernieuwbare energie kunnen beschikken. We willen de handen in elkaar slaan met de andere landen rond de Noordzee.

De gemeenteraad van Gent, als stad verbonden met North Sea Port, de derde grootste Europese haven in toegevoegde waarde, roept de Europese Commissie op om:

- in haar komende industrieplan publieke investeringen te voorzien in energie, transport, huisvesting, zorg en digitalisering. Publieke investeringen in energie garanderen enerzijds toegang tot betaalbare hernieuwbare energie en bieden anderzijds de industrie afzetmogelijkheden voor de bouw van deze infrastructuren;
- maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat de winsten die ArcelorMittal in Europa heeft gerealiseerd, dankzij het werk van haar tienduizenden werknemers, niet worden gebruikt voor het verplaatsen van een deel van de productie. ArcelorMittal heeft de afgelopen drie jaar een operationele winst van 10 miljard euro gerealiseerd. In België bedroeg de winst in dezelfde periode 1,6 miljard euro. Deze winsten moeten opnieuw worden geïnvesteerd in de toekomst van onze staalindustrie;
- in dialoog te treden met andere staalproducerende landen om een oplossing te vinden voor de overcapaciteit op de wereldmarkt. We vragen aan de Europese Commissie om alle kansen te geven aan initiatieven zoals die in 2016 in de staalindustrie zijn genomen. Dat jaar vormden 's werelds 33 grootste staalproducenten een Mondiaal Forum over de overcapaciteit van staal. In dat kader stemde China ermee in om zijn staalproductiecapaciteit tussen 2016 en 2020 met bijna 150 miljoen ton te verminderen.

Beslissing

Beslist het volgende:

- Met unanimiteit

Artikel 1:

De gemeenteraad van Gent benadrukt het belang van de staalproductie en van groene staaltechnologie voor onze stad, zowel voor de toekomst van onze maakindustrie, voor de strijd tegen de klimaatopwarming, als voor de duurzame tewerkstelling in onze regio.

Artikel 2:

De gemeenteraad van Gent roept de Federale en Vlaamse regering op om in overleg te treden met de directie van ArcelorMittal België en duidelijkheid te verkrijgen over de geplande investeringen in de productie van groen staal in Gent. Daarnaast vraagt de gemeenteraad meer uitleg aan de Federale overheid over de intentieverklaring van 22 mei 2024, die werd afgesloten tussen ArcelorMittal en de Federale overheid. Tot slot dringt de gemeenteraad erop aan dat de Federale overheid publieke investeringen doet in hernieuwbare energie en waterstof, aangezien energie een cruciale factor is in de beslissing om al dan niet te investeren.

Artikel 3:

De gemeenteraad van Gent, als stad verbonden met North Sea Port, de derde grootste Europese haven in toegevoegde waarde, roept de Europese Commissie op om in haar komende industrieplan publieke investeringen te voorzien in energie, transport, huisvesting, zorg en digitalisering. Publieke investeringen in energie garanderen enerzijds toegang tot betaalbare hernieuwbare energie en bieden anderzijds de industrie afzetmogelijkheden voor de bouw van deze infrastructuur. Daarnaast vraagt de gemeenteraad van Gent aan de Europese Commissie om maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat de winsten die ArcelorMittal in Europa heeft gerealiseerd, dankzij het werk van haar tienduizenden werknemers, niet worden gebruikt voor het verplaatsen van een deel van de productie. Tot slot dringt de gemeenteraad erop aan dat de Europese Commissie in dialoog treedt met andere staalproducerende landen om een oplossing te vinden voor de overcapaciteit op de wereldmarkt.